

SFOGs höst kurser 2017

1. Gynekologiska blödningsrubbningar

Kursledning: Pietro Gambadauro (Uppsala) och Ram Navaratnarajah (London)

Kurstid: 7–8 sep 2017, tor-fre v36

Kursort: Stockholmsområdet

Avsedd för: 20-30 specialister i gynekologer med kliniskt eller vetenskapligt intresse för gynekologiska blödningsrubbningar.

Program: Definitioner, etiologi och epidemiologi. Utredning. Specifika situationer: Myom. Polyper; Hormonrubbning; Koagulationsrubbning; Akut blödning; Amenorré med ovulatoriska cykler; Tidig graviditet; mm. Medicinsk behandling. Radiologi. Kirurgi med fokus på hysteroskopi och andra minimalinvasiva åtgärder.

Examination: Kontinuerligt genom interaktiva övningar och diskussion.

Mål: Att kunna analysera och utvärdera olika strategier för utredning och behandling av gynekologiska blödningsrubbningar med stöd av bred och uppdaterad kunskap.

Kursavgift: 7 200kr ex moms (25% moms tillkommer).

Kontakt: gynkurs@reproductivesurgery.net ; pietro.gambadauro@ki.se; **webbsida:** www.reproductivesurgery.net/kurs

2. Kolposkopi och det nya vårdprogrammet – utredning och behandling av kvinnor med atypiska screeningprover

Kursledare: Björn Strander, Regionalt cancercentrum Väst.

Övrig lärarstab: Simon Leeson (British Society for Colposcopy and Cervical Pathology och European federation for Colposcopy), Cardiff. Maria Persson, Danderyd. Henrik Edvardsson, Karlstad. Cecilia Kärrberg, Göteborg. Kristina Elfgren, Stockholm.

Kurstid: 11 – 13 september 2017 (måndag till onsdag vecka 37)

Kursort: Nya Varvet (Dockyard hotel) Göteborg

Avsedd för: 32 specialister

Program: Tonvikt på kolposkopi samt klinisk handläggning av cytologiska atypier och persistent HPV-infektion enligt det nya nationella vårdprogrammet. Gruppövningar med bildvisning. Indikation för behandling resp. exspektans. Genomgång av screeningorganisation och vårdprogrammet. Fotodokumentation. Vaccination. Epidemiologi.

Mål: Att ge den teoretiska grund som enligt C-ARG:s riktlinjer och nationella vårdprogrammet krävs för att självständigt handlägga dysplasiutredningar samt ge en god praktisk grund för kolposkopi med hjälp av rikligt bildmaterial och informella genomgångar på slak lina i små grupper-

Kursavgift: 7 000 SEK + moms = 8 750 SEK. Inkluderar luncher, fika och middag första kvällen. Logi + frukost finns till rimliga priser.

Kontaktperson: Kurssekreterare Mia Westlund mia.westlund@rccvast.se

3. Endometrios

Kursledning: Endometrios-ARG

Kurstid: 20-22 september (ons-fre v 38) 2017

Plats: Sigtunastiftelsen hotell & konferens <http://www.sigtunastiftelsen.se/>

Internat med två övernattningar.

Avsedd för: 30 specialister i obstetrik och gynekologi.

Program: Genomgång av olika typer av lesioner och deras patogenes. Kliniska manifestationer. Diagnostik inkluderande anamnes, status, ultraljud samt MRT. Smärtfysiologi. Smärtbehandling och smärtrehabilitering. Medicinsk och kirurgisk behandling. Komplementärmedicinsk behandling. Kost, motion och fysioterapi. Tonårsendometrios. Differentialdiagnostik. Falldiskussioner med egna fall. Hur organisera omhändertagandet av kvinnor med endometrios.

Mål: Efter genomgången kurs förväntas deltagarna kunna handlägga majoriteten av de kvinnor som har endometrios. De förväntas även kunna bedöma vilka fall som är lämpliga att remittera till endometriosspecialist för konsultation eller fortsatt handläggning.

Avgift: Kursavgift 15 000 SEK exklusive moms

Kontaktpersoner: Matts.Olovsson@kbh.uu.se (Kursansvarig)
Susanne.Loberg@kbh.uu.se (Kurssekreterare)

4. Högriskobstetrik

Kursledning: Karin Pettersson, Anna Sand, Sissel Saltvedt, Gunilla Ajne

Kurstid: 25-28 september 2017

Kursort: Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge, Stockholm

Avsedd för: 30 specialister i Obstetrik och Gynekologi.

Program: Bakgrund, diagnostik och handläggning av komplicerade obstetriska tillstånd hos den gravida kvinnan så som svår preeklampsi, HELLP, AFLP och hepatos samt differentialdiagnostiska överväganden. Fetala tillstånd som immunisering och intrauterina infektioner ingår samt betydande interkurrent sjukdom hos modern så som hjärtsjukdom, koagulationsrubbnig, reumatisk sjukdom, njur- och leversjukdom, neurologisk sjukdom, IBD, svår psykisk sjukdom och maternella infektioner. Kursen inkluderar även obstetrisk anesthesiologi och maternell mortalitet. Falldiskussioner för varje område. Betydelsen av prekonceptionell rådgivning diskuteras.

Examination: Examination sker kontinuerligt genom interaktiva diskussioner, falldiskussioner och kunskapsreflektion varje morgon.

Mål: Efter genomgången kurs förväntas deltagarna kunna identifiera och handlägga de kvinnor och foster med möjlig risk för komplikation inom de områden som ingår i kursprogrammet. Skapa kontakt och nätverk för framtida samarbete kring kliniska patientsituationer.

CME-poäng: 32

Kursavgift: 10 000 kr exklusive moms (luncher ingår)

Kontaktperson: kurssekreterare Anita Gasperoni, anita.gasperoni@karolinska.se

5. Förlossningsrelaterade bäckenbottenskador

- prevention, diagnostik och handläggning i det akuta och sena skedet

Kursledning: Gunilla Tegerstedt, Gunilla Ajne, Emilia Rotstein, Cecilia Lind, Karin Buren, Evy Andreasson

Kurstid: 20–23 november (mån-tors v 47) Läkare 4 dagar. Barnmorskor 3 dagar 20-22 november

Kursort: Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge

Avsedd för: 20 par bestående av 1 läkare + 1 barnmorska från samma klinik

Program dag 1 - 3: Gemensamt program inkluderande akuta förlossningsskador som perinealbristning och sfinkterrupturer, epidemiologi och anatomi. I seminarieform belyses och diskuteras perinealskydd utan och med instrumentell förlossning. Praktisk träning med suturering av grad II, III och IV bristningar på grispreparat samt demonstration via inspelade operationsfilmer

Program dag 4: (deltagare 20 läkare)

Examination: Sker kontinuerligt vid diskussioner under seminarier och praktiska övningar.

Mål: Efter genomgången kurs ska deltagarna vara förtrogna med riskfaktorer för förlossningsbristningar och hur dessa ska handläggas. Kunna handlägga akut perineal- och sfinkterskada samt ha praktisk kunskap om perinealskydd. Vidare ha kunskap om de konsekvenser som förlossningsbristningar kan leda till. Kunskap om diagnostik och handläggning av urin och analinkontinens, framfall och sexuell dysfunktion. Vidare kunskap om kirurgisk behandling av bäckenbottenskador så som rekonstruktion av perinealkroppen, TVT och prolapsplastik

Kursavgift: Läkare 9 000 ex moms, barnmorska 6 500 exkl moms (luncher ingår)

Kontaktperson: kurssekreterare anita.gasperoni@karolinska.se

6. Kurs i reproduktionsmedicin och -kirurgi

Kursledning: Pietro Gambadauro

Kurstid: 27-29 november 2017 (mån-ons v 48).

Kursort: Stockholmsområdet

Avsedd för: ca 25 gynekologer med kliniskt/vetenskapligt intresse för reproduktionsmedicin/kirurgi samt gynekologer under reproduktionsmedicinsk utbildning.

Program: Reproduktionsfysiologi och endokrinologi. Infertilitet: definitioner, manlig och kvinnlig utredning (hormonell, bilddiagnostisk, endoskopi) och prognos (t.ex ovarialreservtest). Oförklarad infertilitet. Hormonell dysfunktion relaterad till infertilitet. Ovulationsstimulering. Insemination. Endometriosis, pelvisk (PCOS och ovariecyster, tubarskada och hydrosalpinx) och uterin faktor (uterusmissbildningar, myom, polyp, adenomyos, adherenser). Endoskopi och fertilitetskirurgi (laparoskopi, hysteroskopi). Provrörsbefruktning/IVF: indikationer, stimulering, IVF-ICSI labb, komplikationer.

Examination: Kontinuerligt genom interaktiva övningar/diskussioner.

Mål: Att kunna analysera och utvärdera olika strategier för utredning och behandling av ofrivillig barnlöshet och vanliga reproduktionsmedicin-relaterade tillstånd.

Kursavgift: 7 800kr ex moms (25% moms tillkommer).

Kontaktperson: Malin Ylander, kurs@reproductivesurgery.net .

Information: www.reproductivesurgery.net/kurs; följ oss på twitter @ReproKurs

7. Påbyggnadskurs Obstetriskt Ultraljud (RUL)

Kursledning: Med Dr Hans Bokström, Dr. Dagmar Elofsson, Dr. Eleonor Eriksson,
Med Dr Ylva Carlsson.

Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Östra, Göteborg

Tid: 2-6/10, 2017 (mån-fre v 40)

Kursort: Sahlgrenska Universitetssjukhuset/Östra, Göteborg

Avsedd för: 16 ST-läkare, specialister inom obstetrik och gynekologi och barnmorskor som arbetar med rutinultraljud.

Program: Kursen är påbyggnadskurs för läkare och barnmorskor som arbetar eller ska arbeta med obstetrisk ultraljudsdiagnostik. Kursen innehåller både teoretiska och praktiska moment och avslutas med teoretisk examination. Dessutom planeras praktisk examination cirka 6 månader efter kursens avslutande, vilket medför examinationsbevis att utföra ultraljudsundersökning under graviditet.

Mål: Kursen belyser ultraljudsfysik, teknik, säkerhet, biologiska effekter av ultraljud och apparatkännedom. Kursen ger kunskaper om undersökningsteknik och normal fosteranatomi. Ultraljudets plats i graviditetsövervakning kommer att belysas i form av fetometri, biofysisk profil och flödesmätning med dopplerteknik. Orientering kring invasiva ingrepp som amniocentes, chorionvillibiopsi och chordocentes samt handläggning av vanliga fostermissbildningar.

Etiska aspekter på ultraljudsdiagnostik kommer att belysas

Typiska patologiska fynd kommer att demonstreras med DVD- teknik och diskussion av fynden görs i anslutning till dessa demonstrationer.

Kursavgift: 12 500 kr exkl moms, inkluderar avgift för examen

Kontaktperson: Emelie Lindström, Kurssekreterare Tfn: 031- 343 63 46,
emelie.lindstrom@vgregion.se

8. Office hysteroskopi (hysteroskopi på mottagning)

Kursledning: Mats Gunnarsson, Louise Thunell, Mårten Mårtensson

Kurstid: 2017-09-14 – 2017-09-15 (tors-fre v.37)

Kursort: Föreläsning och internat på Bernstorp (20 km väster om Kristianstad).

Demonstrationsoperationer på kvinnoklinikens mottagning, CSK (Kryh) Kristianstad.

Avsedd för: 9 st personer i varje kurs. I första hand specialister i obstetrik och gynekologi men vi öppnar nu även upp för barnmorskor/sjuksköterskor som kommer tillsammans med läkare. Maximalt 3 deltagare per klinik/mottagning och kurs

Program: 2-dagars kurs där *dag 1* ägnas åt föreläsningar med teknikgenomgång, anestesimetoder, indikationer och operationstekniker. Office-hysteroskopins fördelar och begränsningar belyses. Stort fokus lägges på tips och tricks för att kunna utveckla en

fungerande operativ hysteroskopi på mottagning med vaken patient. Teamets betydelse runt patienten lyfts fram.

Under *dag 2* genomförs ett flertal hysteroskopiska demonstrationsoperationer på vår vanliga gymmottagning. På två olika undersökningsrum visas diagnostisk hysteroskopi, hysteroskopisk sterilisering, polypektomi och hysteroskopisk assisterad ablationsbehandling. Allt på vakna patienter som gett samtycke till undervisning och med enbart peroral och lokal anestesi.

Examination: Kontinuerligt genom aktivt deltagande och diskussioner.

Mål: Att erhålla en grundläggande kunskap om för- och nackdelar med office-hysteroskopi. Att få inspiration att själv sätta upp och utveckla hysteroskopi på mottagningen. Att kunna utifrån diagnos, undersökningsfynd och patientens förutsättningar avgöra var den hysteroskopiska åtgärden bäst utföres.

Uppföljning: Kursledningen har som ambition att om önskemål finns erbjuda ett uppföljande besök på den klinik/mottagning som vill utveckla sin hysteroskopiverksamhet.

Kursavgift: 9.000 kr inkl. transporter, lunch, fika och middag. Internat med enkelrum och frukost betalas separat (1.500 kr/dygn)

Kontaktperson: mats.s.gunnarsson@skane.se

Information: Ytterligare information och schema finns på:

www.surgerycourses.com

9. Office hysteroskopi (hysteroskopi på mottagning)

Kursledning: Mats Gunnarsson, Louise Thunell, Mårten Mårtensson

Kurstid: 2017-11-16 - 2017-11-17 (tors-fre v.46)

Kursort: Föreläsning och internat på Bernstorps (20 km väster om Kristianstad).

Demonstrationsoperationer på kvinnoklinikens mottagning, CSK (Kryh) Kristianstad.

Avsedd för: 9 st personer i varje kurs. I första hand specialister i obstetrik och gynekologi men vi öppnar nu även upp för barnmorskor/sjuksköterskor som kommer tillsammans med läkare. Maximalt 3 deltagare per klinik/mottagning och kurs

Program: 2-dagars kurs där *dag 1* ägnas åt föreläsningar med teknikgenomgång, anestesimetoder, indikationer och operationstekniker. Office-hysteroskopins fördelar och begränsningar belyses. Stort fokus lägges på tips och tricks för att kunna utveckla en fungerande operativ hysteroskopi på mottagning med vaken patient. Teamets betydelse runt patienten lyfts fram.

Under *dag 2* genomförs ett flertal hysteroskopiska demonstrationsoperationer på vår vanliga gymmottagning. På två olika undersökningsrum visas diagnostisk hysteroskopi, hysteroskopisk sterilisering, polypektomi och hysteroskopisk assisterad ablationsbehandling. Allt på vakna patienter som gett samtycke till undervisning och med enbart peroral och lokal anestesi.

Examination: Kontinuerligt genom aktivt deltagande och diskussioner.

Mål: Att erhålla en grundläggande kunskap om för- och nackdelar med office-hysteroskopi. Att få inspiration att själv sätta upp och utveckla hysteroskopi på mottagningen. Att kunna utifrån diagnos, undersökningsfynd och patientens förutsättningar avgöra var den hysteroskopiska åtgärden bäst utföres.

Uppföljning: Kursledningen har som ambition att om önskemål finns erbjuda ett uppföljande besök på den klinik/mottagning som vill utveckla sin hysteroskopiverksamhet.

Kursavgift: 9.000 kr inkl. transporter, lunch, fika och middag. Internat med enkelrum och frukost betalas separat (1.500 kr/dygn)

Kontaktperson: mats.s.gunnarsson@skane.se

Information: Ytterligare information och schema finns på:
www.surgerycourses.com

10. Gynekologisk konkologi: utredning, diagnostik och behandling

Kursledning: Miriam Mints, Sonia Andersson, Stockholm

Kurstid: första alternativet: v 42 (18-20 oktober 2017)

Kursort: Stockholm

Avsedd för: 30 specialistkompetenta gynekologer (både nyblivna kollegor och kollegor med lång erfarenhet).

Program: Tumörbiologi. Gynekologiska tumörer (vulva-, vagina-, cervix-, uterus- och ovarial-cancer): principer för utredning, behandling och uppföljning. Diagnostiska metoder vid gynekologisk cancer. IOTA workshop och certifiering ingår som del i kursen. Kursen kommer att integrera delar kring bröstcancer och ärftliga cancersyndrom, även om fokus ligger på gynekologisk cancer. Stor del av kursen kommer att bedrivas i seminarieform med diskussioner utifrån kliniska fall.

Examination: sker kontinuerligt genom falldiskussioner samt IOTA certification test

Mål: Efter genomgången kurs ska deltagarna kunna förstå bakomliggande orsaker till gynekologiska tumörsjukdomar. Deltagarna ska förstå principer hur, när och vilka metoder som kan tillämpas för utredning, behandling och uppföljning av patienter med olika former av gynekologisk cancer. Deltagarna ska praktiskt kunna utföra utredning, föreslå behandling och uppföljning av kvinnor med olika gynekologiska tumörformer.

Kursavgift: 12 000 SEK

Kontaktperson: miriam.mints@telia.com

11. "Cervixdysplasier: från A till Ö".

Kursledning: Miriam Mints, Sonia Andersson, Stockholm

Kurstid: första alternativet: v 46 (15-17 november 2017)

Kursort: Stockholm

Avsedd för: 30 specialistkompetenta gynekologer (både nyblivna specialister och kollegor med lång erfarenhet).

Program: CIN ur cytologisk och patologisk synpunkt. Principer för utredning, behandling

och uppföljning av cervixdysplasi. Adenocarcinom i cervix. Tyngdpunkten av kursen ligger på bedömning av kolposkopibilder, fall diskussioner under ledningen av dr Nick Nicholas och Panos Sarhanis, UK. Konisering med LETZ-elektrod: principer och praktiska övningar.
Examination: sker kontinuerligt genom falldiskussioner och i samband med praktiska övningar.

Mål: Efter genomgången kurs ska deltagarna kunna förstå bakomliggande orsaker till cervix dysplasier. Deltagarna ska förstå principer och praktiskt kunna utföra utredning och behandling av kvinnor med cervixdysplasier.

Efter godkänd kurs deltagarna kommer erhålla intyg både från SFOG och från EFC (European Federation for Colposcopy and Pathology of the lower genital tract)

Kursavgift: 12 000 SEK.

Kontaktperson: miriam.mints@telia.com

12. Ungdomsgynekologi 2017

Kursledning: Lena Marions, Lena Moegelin, Pia Jakobsson-Kruse,

Kurstid: 9-11 okt 2017 (mån-ons vecka 41)

Kursort: Internat, i närheten av Stockholm.

Avsedd för: 24 specialister i obstetrik och gynekologi

Program: Tonårsutveckling, Preventivmedel och abort för unga inklusive juridiska aspekter, Ungdomssexologi, HBTQ-ungdomar, Vanliga genitala infektioner på ungdomsmottagningen, Genitala smärttillstånd, Menstruationsrubbningar inkl menssmärta och PMS, Kulturella aspekter

Mål: Att kunna ta hand om ungdomar som söker gynekologisk vård.

CME: 24 poäng

Kursavgift: 13 500 kr (inkl kost och logi)

Kurssekreterare: Katarina Styrud

Kontakt: katarina.styrud@sodersjukhuset.se

08-616 43 29